

Carpe Diem! Despre „vreme” și „moment”, Efeseni 5:16

Profesorului Eugen Munteanu,
om cu o putere de muncă impresionantă,
care m-a așezat pentru prima dată
la „bancul” de lucru al filologilor.

Efeseni 5:16 Răscumpărați vremea,
căci zilele sunt rele.

Dictonul lui Horațiu nu a fost foarte popular printre creștini datorită cultivării unui stoicism afișat uneori cu emfază, cu origini la fel de păgâne ca și epicurismul pe care l-am putea bănuși în lozinca de mai sus.

“Bucură-te de clipa prezentă” putea fi tradus de comunitatea creștină ca un îndemn la o viață ușoară, chiar ușuratică – un păcat împotriva sobrietății cerute de la un adevărat copil al Domnului și urmaș al lui Cristos, Cel despre care Evangheliile nu ne spun nicăieri că ar fi rîs sau că s–ar fi “distrat”. De fapt, traducerea corectă a textului este: „smulge clipa, culege momentul”.

Pentru grecul antic – și se știe că latinii precum Horațiu au început să gîndească grecește datorită fenomenului de *interpretatio romana* – existau două noțiuni pentru timp. Se poate trăi în timpul *chronos*, timpul istoriei, timpul curgător, care bate toba în “mersul lumii”, timpul care ne macină – tristă imagine a clepsidrei răsturnate care te apropie de moarte – cauza stresului cotidian, cel ce devorează, acela fiind zeul care și–a mâncat copiii. Dar se poate trăi și în *kairos*, timpul potrivit, momentul profitabil, secunda plină, bătaia de ceas care nu te apropie de moarte, ci de ospățul veșnic. Putem deci privi curgerea vieții ca o succesiune de momente oportune. În

Septuaginta, Ecclesiastul începe în capitolul 3¹⁶ astfel: „este o vreme pentru toate, dar este un moment...” sau un timp al *acum*-ului.

Există un timp al *acum*-ului lui Cristos. *Kairos* este *acum*-ul lui Cristos care, deși avea de săvârșit lucrarea de mîntuire a întregii lumi, își găsește și timp de dialog cu teologul Nicodim, dar și timp de “irosit” cu Samariteanca la fîntînă. Cristos își trăiește viața moment cu moment, sărbătorind *clipa* potrivită, fără a cădea pradă urgenței de a împlini o misiune atît de glorioasă care i-ar fi putut da durerile de cap specifice omului important, omului de succes care știe că fără el lumea nu se poate roti liniștită.

Cristos are un fel fascinant de a “pierde vremea” fără a irosi vreodată timpul, așa cum orice persoană publică a zilei de azi nu ar mai face. Cristos nu dă voie timpului să *treacă* peste el, ci el *petrece* timpul, fiind în pururea petrecere, fără să se treacă, după cum bine îl obișnuise părășia din veșnicii în veșnicii cu Tatăl și cu Duhul. Așa cum bine observa Steinhardt, Evanghelia abundă în ospețe și petreceri, ba la Petru, ba la Zacheu, unde și cu cine nu te aștepți – șocante însoțiri pentru fariseii care priveau cu indignare la tînărul rabin din Nazaret.

Oare nu era Mîntuitorul destul de pătruns de importanța misiunii Sale? Este greu să trăiești cu o agendă în care ai înmulțiri de pîine, vindecări și predici pe munte, învieri în celălalt capăt al țării și audiențe particulare și totuși, Evanghelia ne lasă să înțelegem că timpul lui Cristos se scurgea altfel decît al nostru, se *petrecea*. Și răscumpărarea vremii ne-a învățat prin culegerea fiecărei clipe și smulgerea momentelor din curgerea vremii.

Poate ospățul și sărbătoarea sunt poarta tainică prin care putem trece dintr-un timp în celălalt, din trecere spre petrecere,

¹⁶ Ecc LXX 3:1 τοῖς πᾶσιν χρόνος και καιρὸς
τῷ παντὶ πράγματι ὑπὸ τὸν οὐρανόν

pentru a ne întoarce din nou, după ce vom fi ieșit din mijlocul trudei, înapoi la osteneală. Veselia și bucuria sărbătorii din Cana și Praznicul Corturilor sau Sărbătoarea Luminilor din capitolul 8 din Ioan sau veselia din casele unde vameșii, păcătoșii și femeile fără căpătii luau masa cu Cristos erau poate porțile prin care neinvitații de la colțurile ulițelor intrau la Nuntă, după cum ne spune pilda. Cristos a trăit sărbătorile aici pentru a ne învăța și invita la sărbătoarea de dincolo de istorie, când va să vină veacul viitor.

De fiecare dată când suntem înaintea unei alte sărbători în care celebrăm trecerea Fiului lui Dumnezeu de la timpul veșniciei la timpul trecerii noastre, de la sărbătoarea dinainte de veacuri la veacul nostru, adică întruparea în lume, trebuie să învățăm cum să parcurgem drumul invers străbătut de El. Trebuie să învățăm cum să ieșim din timpul curgător, în care El, Veșnicul a intrat pentru o vreme, pentru a culege clipa încremenită a sărbătorii, pentru a ne obișnui cu lipsa timpului, cu înveșnicirea. Sărbătorim intrarea celui Veșnic în lumea încercată de moarte, venit să ne aducă pe noi la viața veșnică. Sărbătorim că a venit “pentru noi și pentru a noastră mîntuire”, să ne mîntuie și de păcatul unui timp păcătos pe care îl irosim în întuneric – mîntuirea de clepsidra obsedantă și de agende urgente –, pentru a ne aduce odihna promisă în Epistola către Evrei, o odihnă de lucrările noastre și de faptele noastre, odihna celui *astăzi* din capitolul 3, și să ne mîntuiască de *prea tîrziu*–ul neascultării noastre.

A venit Cristos ca să ne mîntuie și de modul în care ne petrecem banalul de fiecare zi. A venit pentru a ne aduce timpul potrivit, momentul profitabil, modul în care se poate trăi în Împărăție, a venit să ne mîntuiască de *obișnuit* și de *cotidian*, confruntîndu-se cu ele și făcînd din fiecare clipă clipa minunii și a extraordinarului, schimbînd mireasma fiecărui moment, o “mireasmă de la viață spre viață”.

Nu trebuie să mai încercăm să fugim de propria noastră viață, de banal și de obișnuit, fiindcă Cristos cel întrupat, pruncul care a a sfințit scutecul și ieslea, a venit să preschimbe toate cele cotidiene în sărbătoare.

Ion Creangă pomenește într-una din scrierile sale o bătrână care spune cam așa: “de-ar fi toate zilele numai pretrecere și veselie și numai o zi de lucru și aceea să fie sărbătoare.” Aceasta a venit Cristos să facă. Este cunoscută predispoziția românului pentru petreceri, pentru chefuri și desfătare la taclale, în zilele de oprire din iureșul zdrobirii cotidiene pentru pîinea de fiecare zi. Oare nu se poate converti și această pornire, oare nu putem da neamului nostru odihnă și de aceste porniri spre bucuria trecătoare a crîșmei? Oare nu se poate întoarce la Cristos și această bucurie a petrecerii în bucuria de a petrece la ospățul veșnic la care ne cheamă Mirele în cele de pe urmă?

O revenire la spiritul Evangheliei ar putea fi întoarcerea la bucuria de a sărbători, de a petrece sărbătorile în Domnul, recuperîndu-ne *simțul sărbătorii*, făcînd exerciții pentru ce ne așteaptă o veșnicie întreagă, pentru că am pierdut predispoziția la a ne simți bine într-o morocăneală și plicticoșenie de care se fac vinovate “tranzițiile” – stări de spirit străine de litera Scripturilor care ne îndeamnă, de la Levitic 23: 41–44 și pînă la Apocalipsa 22, la a petrece sărbătorile în Domnul, pentru că sărbătorile nu sunt “nici ale noastre, nici ale copiilor, nici ale copiilor copiilor noștri”, ci ale Domnului. Poporul ales a păstrat cu sfințenie porunca de a sărbători, trecînd de la *chronos* la *kairos* măcar din cînd în cînd, și pînă a avea modelul lui Cristos de petrecere a timpului în trecere. Cu atît mai mult noi, care am văzut pe Cel în care locuia toată plinătatea Dumnezeirii cum a umplut momentele de plictiseală ale acestei vieți cu serbare, ar trebui să învățăm iarăși să sărbătorim și să ne bucurăm, să ieșim în timpul “demn de pierdut” și de *petrecut* în închinare, prin contemplare și în veselie. Să

învățăm “să legăm sărbătoarea” așa cum ne învață psalmistul, să ne legăm de sărbători ca “stâlpi de aducere aminte”.

S-a spus despre noi, românii, că, mai ales după 1990, ne-am pierdut acel “simț al sărbătorii”, puterea de a ne bucura unii cu alții chiar și la mai puțin spiritualul cozonac de Paști și la “păgînul” și prea puțin biblicul brad de Crăciun. Oare așa să fie? Am putea fi sare și lumină pentru un neam pus pe chefuri și care nu vede în noi decât niște semi-ascetei puțin cam ipocriți și lipsiți de gust, dacă în ziua de sărbătoare am putea să ne desfătăm cu adevărat, cu o bucurie nesimulată, să ne desfătăm de Domnul Sărbătorii, așa cum ne învață Isaia în capitolul 58.

Este iarăși Crăciun. Iată un prilej bun de exerciții pentru a ne recupera simțul sărbătorii și dorința de a *petrece*, dar cu Domnul Întrupat care vine să ne răscumpere timpul și să îl transforme în *clipa de bucurie*. Deci, să ieșim pentru o clipă din timpul care trece pentru a ne bucura de *clipă*, de *acum*, și să împietrim *kairos*-ul, momentul care se înveșnicește într-un stâlp de aducere aminte pentru generațiile care vor urma. Să ne întoarcem din trecere și să răsturnăm felul în care gândim despre timp și vremuri, despre curgere și momente, pentru a trăi așa cum a trăit El.

Carpe diem! Bucurați-vă, iarăși vă zic, bucurați-vă fără a uita de preînchipuirea Ospățului Ceresc...